

Portrettintervju Richard Næss

Richard Næss, vår generalsekretær de siste 5 år takket av ved årsskiftet 2015/16. Richard plasserer seg inn i rekken av tannleger utdannet i Oslo 1973 som har satt spor etter seg. Født 1948 og oppvokst i Skådalen med foreldre uten tilknytning til tann eller helse, 2 egne barn ville heller gjøre noe innen økonomi og journalistikk. Bygget seg hus i Drøbak da han gikk inn i jobben som Generalsekretær i Tannlegeforeningen januar 2011.

Det var spennende å møte kullkamerat Richard som nå har takket av som Generalsekretær, og snakke om studietid, fortid og fremtid. Richard hadde erfaring fra organisasjonsarbeide i Gymnaset, og på Geitmyra viste han seg som foreningsmenneske, først og fremst som formann i OF - etter dengangens dramatiske generalforsamling som ble et basketak med venstresida blant studentene.

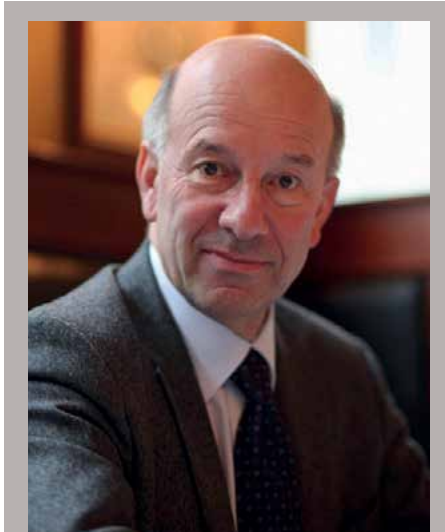
Etter studietiden kalte verneplikten: Den var jo grei, det ble ikke verre enn Kirkenes (!). Som følge av at vi var det første kullet som ikke hadde beordringsloven, så "klorte" tannlegene seg fast til stillingene: Det var ikke lett å få jobb i det offentlige og det var stor kamp om stillingene med 30-40 søkere hver gang én ble lyst ut. Litt flaks gjorde at Richard endte i A-stilling i Nordland, inntil det plutselig ble en litt upopulær stilling ledig i Ulefoss. Stillingen betydde ansvar for en institusjon for psykisk utviklingshemmede, og innebar inspirerende kontakt med Kari Storhaug og andre i foreningen for handikaptandvård. Og det førte også med seg at det vesentligste av og i livet ble barn, familie, venner og odontologisk klinisk virksomhet. Fremdeles kommer hyggelige meldinger fra kolleger om at arbeidene hans fortsatt ser fine ut!

Sakte men sikkert ble familiefaren Richard relativt aktiv i både skolemusikk og odontologisk tillitsvalgtarbeid. Han var kasserer i UTV inntil daværende UTV-leder uten forvarsel bestemte seg for privatpraksis, og i et UTV-møte i BØ ble Richard plutselig UTV-leder! Så fulgte noen år som SF-leder; det bare ballet på seg med oppdrag og verv.

Det ble 30 år i Ulefoss inntil Richard midt på 2000-tallet fant ut at han hadde et valg mellom en fremtid i klinikk eller administrasjon. De mange årene som tillitsvalgt i NTF-systemet og elev i «NTF-skolen» hadde samtidig gitt ham en fabelaktig videreutdanning i arbeidslivslære og administrasjon. Han søkte jobben som Fylkestannlege i Østfold 2006 og hadde snau 4 fine år der. Generalsekretærstillingen i NTF ble utlyst sommeren 2010; Richard mente det måtte være en spennende jobb, samt at det burde være en tannlege i den jobben. Richard søkte og tiltrådte januar 2011.

"Vi har nok av utfordringer i fremtiden. Tannlegeyrket er blitt «jusifisert», en tredeling fag - jus - politikk, der jusdelen utvides; etterspørselen etter juridisk hjelp er stor og økende.

Det er nok et uttrykk for vanskeligere forhold, konkurransen hardner til og kollegialitet blir

Richard Næss, tidligere generalsekretær i Tannlegeforeningen fra januar 2011 til årsskiftet 2015/16

satt på prøve. Tannhelsen er blitt bedre, og overbehandling kan lett bli et resultat."

Richard mener likevel at kolleger flest har faglig og etisk integritet som sikrer et både trygt og riktig tilbud til pasientene. Det sitter i ryggmargen hos de fleste. Samfunnsstrukturen skifter, og det reflekteres også blant tannleger og i utdanning. Det blir f.eks. interessant å se hva det vil bety for profesjonen når kjønnsfordelingen blant tannleger over en relativt kort tidsperiode skifter fra mannsdominans til kvinneflertall, og ulike typer store enheter tar over for de gamle «enmannspraksisene». "En del av løsningen for å gi NTF en fortsatt sterk stilling kan være å gi større oppmerksomhet til tillitsvalgtapparatet.

Sjeldne representantskapsmøter - Hva synes du?

Jeg tror man må innse at Representantskapsmodellen er avleggs og overmoden for revisjon. Mange som velges dit er honorære; man velges som belønning fordi man har gjort en innsats, uten kanskje å være engasjert i sakene de skal ta stilling til, fag spesielt eller i politikk generelt.

Det er jo dessuten et problem at de tradisjonelle Representantskapsmøtene er forferdelig dyre; opp mot 1 mill. kroner pr. møte. Så NTF må finne en mer moderne styringsstruktur som både ivaretar medlemmenes behov for involvering og påvirkning og som samtidig sikrer at de som deltar er informert og interessert. En vei å gå kan være å ha et

landsstyre med 1-2 representanter fra hver lokalforening/spesialistforening. Disse kan da møtes en-to ganger årlig. Da kan eventuelt også Hovedstyret slankes noe. Flere andre modeller kan også tenkes, men mye tyder på at dagens modell med stort Hovedstyre og to-årige Representantskap oppleves å gi for stor avstand mellom medlemmene og den politiske ledelsen i organisasjonen.

Da du ble ansatt var det snakk om å gjøre Generalsekretærstillingen til en åremålsstilling, men det ble det ikke noe av. Hva synes du om det?

For min egen del var jeg allerede så pass opp i årene at det ikke ville få stor betydning. Generalsekretæren er ansatt og bør ha et visst tidsperspektiv. Det viktige er å ha en tannlege i denne stillingen. Det sikrer gjensidig tillit og forståelse mellom styret og generalsekretæren. Når det gjelder tillitsvalgtapparatet på høyere nivå kan det fortone seg annerledes: Det kan registreres at det er et skille mellom tillitsvalgte og vanlige medlemmer (som er mer kritiske). "En tillitsvalgt er en som har tillit inntil han er valgt" pleide mangeårig advokat i NTF, Kjølstad å si. Sentrale tillitsvalgte er like mye og like gode klinikere som medlemmene for øvrig. Når det likevel oppleves å bli et skille, henger nok det sammen med asymmetrien i tilgang til informasjon. Spørsmål som kan synes enkle og opplagte fra utsiden, er ofte biter av kompliserte saker uten enkle løsninger.

Hva er du mest fornøyd med?

- Salg av huset i Fr. Stangsgate!

Annet?

- I min tid tok NTF tak i lederutdanning. Dessverre druknet gjennomføringen i litt for høye ambisjoner og i at andre uløste oppgaver i sekretariatet gikk foran, så den fikk jeg ikke gjennomført. I mellomtiden kom Helsedirektoratet på banen med sitt BI-baserte etterutdanningskurs i helseledelse der tannleger er en prioritert målgruppe. I sekretariatet tok etter hvert andre tak i utfordringen, og nå er ledelseskurs blitt en viktig del av NTFs etterutdanningskurs. Litt vellykkethet her, og vi kan demme opp for en del konflikter jeg nevnte innledningsvis. Jeg tror ikke en fremtid med få og store enheter blir en fordel for tannlegene. Vi ser det kan komme, men har kanskje ikke klart å ta det innover oss nok. En god lederutdanning innad i foreningen vil muligens forebygge en uønsket utvikling.

forts. portrettintervju Richard Næss

Hvorfor sluttet du - du kunne jo ha sittet og utnyttet de flere gode år du forhåpentlig har igjen?

Livet kommer med sine overraskelser. Brøren til Richard døde i 2013, 69 år gammel, og rakk ikke å avslutte arbeidslivet. Da får man sine refleksjoner der man sitter med samme disposisjoner som sin bror, og selv er 67 år: Det ble en personlig grunn til å slutte, i håp om at man får noen flere år til egen disposisjon. Aldersgrensen på 67 ble et velkomment merke i livet, og Richard kjente fort at han var klar for å avslutte yrkeskarrieren.

- Jeg reflekterer også over utvidelsen av aldersgrensen i arbeidslivet, og jeg er slett ikke sikker på at det er av det gode. Jeg ser rundt meg, og tenker at med lang vei frem til 72 år blir det vanskelig å slutte tidligere. Mange vil oppleve det som et stigma å slutte før de er «nødt», men må kanskje bite i det sure eplet, og det er ikke noen god slutt.

Høy aldersgrense gjør etter min mening arbeidslivets avslutning verre. Det skal heller ikke nødvendigvis være en rettighet å jobbe til man er over 70, men gjerne en mulighet for dem som ønsker det og fortsatt har noe å bidra med. Vi må prioritere å få de unge i arbeid. Dessverre ser vi nok enkelte eksempler på at de gamle sperrer; de produserer ikke.

Richard benyttet høsten til å roe ned sine aktiviteter, og trakk seg unna de store avgjørelser om fremtidige engasjement. Og satte inn Morten Rolstad som "Stedfortredende Generalsekretær": Det er ikke bra for organisasjonen, eller meg, å ha en leder på oppsigelse. Hovedstyret ble informert, men ellers ventet vi i det lengste med å offentliggjøre oppsigelsen min".

"Jeg har aldri hatt det så bra som nå; bedre fysisk form, og for første gang herre over egen tid."

Fruen er pensjonert barnehagedirektør fra utdanningsdirektoratet med hytte på Vestlandet, og vi er der mye om sommeren og fisker. Med 4 egne barnebarn og 2 i bonus har bestefarsgenet det fint. Jeg har aldri hatt tid til hobbyer, men nå har jeg fått tid til å lese igjen. Jeg tenker å følge med, men du ser meg nok ikke så mye på Landsmøter lenger.

Sa Richard

TkØ Tannhelsetjenestens kompetansesenter Øst

Tannhelsetjenestens kompetansesenter Øst (TkØ) har nettopp flyttet inn i Sørkedalsvn. 10A i Oslo.

TkØ er et samarbeid mellom Hedmark, Oppland, Østfold fylkeskommune og Oslo kommune, ble etablert i 2011 og har i dag 14 ansatte. TkØ er ett av 6 regionale odontologiske kompetansesentre i Norge.

TkØs hovedoppgaver er rådgivning, tverrfaglig spesialistbehandling, forskning og fagutvikling, kompetansebygging samt etter- og videreutdanning gjennom praktisk klinisk undervisning med arbeidskurs og hospitering. TkØ bygger for tiden opp tilbudet om spesialistbehandling til pasienter

med sammensatte og tverrfaglige problemstillinger og vil være en henvisningsinstans primært for offentlig, men også for privat tannhelsetjeneste.

Spesialistene vil yte rådgivning til tannleger, eksempelvis bidra med behandlingsforslag. Foreløpig er det henvisningsmulighet innenfor fagområdet pedodonti.

I dag har TkØ pasienttilbudet «Tilrettelagt tannhelsetilbud til torturoverlevende, overgrepssatte og til personer med odontofobi» (TOO-behandling). Behandlingstilbudet er finansiert av Helsedirektoratet.

Forskning, fag og kompetanse

En av våre oppgaver er å øke innsatsen i den praksisnære kliniske forskningen i vår region. I dag har vi egne forskningsprosjekter i tillegg til å delta som samarbeidspartner i andre prosjekter.

Er du tannlege eller tannpleier med en ide til et forskningsprosjekt eller ønsker å bygge deg forskningskompetanse, må du gjerne kontakte oss.

Du finner mye om TkØ's oppgaver, fag og info – Inkludert e-kurs for tannhelsepersonell